

Vi ville have et lille Indseende med, hvorledes den Ting gaar, og jeg troer, at det vilde være baade i Statens og Folkets Interesse, at Staten tog sig af denne Underviisning, thi dersom den blev overladt til Private, vilde ialtsald een Følge deraf med undeblivellig Nødvendighed indtræde, nemlig at Underviisningen vilde blive dyrere. Det er imidlertid hverken i Statens, i Folkets eller i Frihedens Interesse, at denne Underviisning er kostbar, thi derved fremkommer en Kløft mellem Folket, idet den høiere Dannelse ene eller fortrinlig bliver tilgængelig for de mere bemidlede Classer; men det er, som sagt, ikke det væsentligste Formaal for den lærde Dannelse at skabe Embedsmænd. Staten benytter Universitetet som Skole for sine Embedsmænd, fordi den har meest Tillid til det; men Forudsætningen for det og for Skolerne er en anden, nemlig at hævede den høiere aandelige Dannelse i Landet og sørge for, at de fornødne aandelige Midler ere tilstede for dem, der fordybe sig i Kundskaben og udbrede denne i en videre Kreds. Man pleier at opstille et Regnestykke, idet man siger: Universitetet koster saa og saa Meget, Skolerne saa og saa Meget; der bliver hvert Aar saa og saa mange Candidater og saa og saa mange Studenter, og derefter beregnes, hvor Meget hver Candidat og hver Student koster Staten. Det er af de Ting, der tage sig ud paa Papiret, men som, naar man nærmere undersøger Forholdet, vise sig at være grundfalske, ligesom saa mange andre af det Slags Regnestykker. Der bliver hvert Aar Studenter, ja maaskee ogsaa Candidater, der ikke burde være det; det Slags Folk er ikke en eneste Skilling værd, og Staten maatte hellere give Penge for at blive af med dem; men igjennem disse Dannelsesanstalter fremtræder der undertiden Mænd, der staae som deres Nations Lys, Mænd, der hæve deres Nations Ravn til Berømmelse over hele Verden, og saadanne Mænd ere ikke at opveie med Guld. Naar jeg nævner Holberg, Thorvaldsen, H. C. Ørsted, eller hvormange Andre jeg kunde nævne, saa er det Mænd af denne Classe. Man vil maaskee

siige, at det ikke er Universitetet, der har skabt Holberg, eller Kunstacademiet, der har skabt Thorvaldsen. Det er vel sandt, men uden disse Dannelsesanstalter vilde disse Mænd neppe være bleve til, hvad de vare. Det, hvorpaa det kommer an, er, at der i Staten er de Betingelser tilstede, som gjør det muligt, at der kan komme det Slags Mænd frem, at der i Staten er en almindelig udbredt Oplysning og Sands for Videnskab og Kunst. Det er den nødvendige Betingelse for, at et saadant Liv kan vækkes, og derfor er det, der maå være en classisk Underviisning, som Staten maa understøtte; det er ikke et Overflødighedshensyn, det er ikke en Luxusgjenstand, men kun en Livsformnødenhed for Staten. Det, der giver et Folk Ret til at bestaae, er sandelig hverken materielt Velvære eller nummerisk Tal, men den Plads, som det indtager i Mandens Verden; der er Spørgsmaal om, hvilken Kraft der er i et Folks Character, og hvilke Bidrag det kan yde til den almindelige Cultur. Jeg nævner det Naar, at vor lille Nation, selv i sin nuværende Ulykke, dog ikke er af dem, der skulle stryges ud af Folkenes Tal, fordi den skulde staae tilbage i denne Retning, og jeg er overbevist om, at det ærede Thing i denne Henseende er fuldstændig enigt med mig, ja, jeg har endog et Vidnesbyrd derom, thi naar der har været Tale om finantzielle Indskrænkninger, som kunde blive nødvendige paa Grund af vor nærværende uhykelige Tilstand, er dog Ingen fremkommen med Forslag om, at Statens Bidrag til den høiere aandelige Dannelse skulde bortfalde; man vidste altfor vel, at naar man gjorde det, rystede man ved det Hele. Det er maaskee altfor almindelige Ting, jeg har dvælet ved; der er, vil man siige, Ingen, som vil den lærde Dannelse tillivs, og jeg vil i den Henseende beraabe mig paa nogle Ord af den ærede Forslagsstiller fra en tidligere Forhandling, hvor han yttrede, at dersom der var den allerfjærreste Forbindelse mellem den classiske Dannelse og Metropolitanaskolens Medlæggelse, vilde han paa det Allerbestemteste